

Pradžia>Jūsų teisės>Nusikaltimų aukos>Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Vengrija

Būsime laikomas nukentėjusiuoju, jei nukentėjote dėl veiksmo, kuris pagal Vengrijos teisę yra laikomas nusikalstama veika, pavyzdžiui, buvote sužeistas arba jūsų turtas buvo sugadintas arba pavogtas. Jums, kaip nukentėjusiajam, Vengrijos teisėje nustatytos įvairios teisės išteisinio tyrimo laikotarpiu, vykstant teismo procesui (teisišiamam posėdžiui) ir jam pasibaigus. Informacijos apie savo teises ir pareigas baudžiamajame procese galite prašyti pateikti tyrimą atliekančią instituciją, prokurorą arba teismą, atsižvelgiant į bylos etapą.

Vengrijoje baudžiamasis procesas pradedamas tyrimu. Tyrimą paprastai atlieka policija, prižiūrint prokurorui. Užbaigus tyrimą prokuroras nusprendžia pareikšti kaltinimus ir byla perduodama teismui arba byla baigiama nagrinėti išteisinio tyrimo etapu dėl nepakankamų įrodymų arba todėl, kad baudžiamosios atsakomybės galimybė atmetama arba ji nebetaikoma.

Jei byla pasiekia teismą, teismas ištirs surinktus įrodymus ir nuspręs, ar kaltinamasis yra kaltas. Vengrijos baudžiamajame procese (išskyrus kai kurias proceso formas) teismas taip pat gali rinkti įrodymus tiesiogiai viešame teismo posėdyje, taigi jus gali pakviesti į teismo posėdį ir apklausti kaip liudininką. Jei pripažįstamas kaltu, kaltinamasis nuteisiamas ir jam skiriama bausmė. Jei pripažįstamas nekaltu, kaltinamasis išteisinamas.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas:

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.

3 - Mano teisės pasibaigus teisminei nagrinėjimui

4. Kompensacija

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Paskutinis naujinimas: 10/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

Kokią informaciją gausiu iš institucijos (pvz., policijos, prokuratūros) po to, kai buvo padarytas nusikaltimas, bet anksčiau nei apie jį pranešiu?

Pagal Baudžiamojo proceso įstatymą reikalaujama, kad prokuroras ir tyrimo institucija prieš bet kokį procesinį veiksma informuotų asmenis, kurių atžvilgiu vykdomi teisės saugos veiksmai, apie jų teises ir pareigas.

Apie nusikaltimus prokurorui arba tyrimą atliekančiai institucijai galima **pranešti** žodžiu arba raštu. Pranešimą taip pat gali priimti kita institucija arba teismas, kuris tą pranešimą nusiųs tyrimą atliekančiai institucijai. Įstatyme nenustatyti jokie pranešimai apie nusikaltimą taikomi formalumai; apie nusikaltimus galima pranešti surašant raštą, paprastu arba elektroniniu paštu arba asmeniškai.

Baudžiamasis procesas vyksta **vengrų kalba**, tačiau vengrų kalba nekalbanti auka gali vartoti savo gimtąją kalbą arba bet kurią kitą savo pasirinktą kalbą. Net jeigu auka kalba vengrų kalba, ji baudžiamajame procese gali vartoti savo nacionalinę kalbą. Auka neprivalo sumokėti vertimo raštu ir žodžiu išlaidų, be to, ji negali būti įpareigota iš anksto sumokėti arba padengti tokias išlaidas.

Nusikaltimo auka turi teisę gauti paramą iš **paramos aukoms tarnybos** paramą, jeigu aukomis tapo fiziniai asmenys, kurių asmeniui ar turtui Vengrijos teritorijoje buvo padarytas nusikaltimas arba nusikalstama veika, ir jeigu aukomis tapo bet kurie fiziniai asmenys, kurie dėl jų turtui Vengrijos teritorijoje padarytų nusikaltimų arba nusikalstamų veikų patyrė tiesioginių sužalojimų, visų pirma kūno sužalojimų arba emocijų sukrėtimų, psichinį šoką arba ekonominių nuostolių, jeigu tokie asmenys yra: Vengrijos piliečiai, bet kurios ES valstybės narės piliečiai, bet kurios ne ES šalies piliečiai, teisėtai gyvenantys Europos Sąjungos teritorijoje, asmenys be pilietybės, teisėtai gyvenantys Vengrijos teritorijoje, prekybos žmonėmis aukos arba bet kurie kiti asmenys, kurie laikomi tinkamais atsižvelgiant į tarptautines sutartis, sudarytas tarp jų atitinkamų pilietybės valstybių ir Vengrijos, arba remiantis abipusiškumo principu. Valstybė teikia paramos paslaugas aukoms įvertinusi jų poreikius; šios paslaugos gali apimti aukų interesų apsaugos palengvinimą, nuolatinės piniginės pagalbos teikimą, įrodymų apie aukos statusą suteikimą, liudytojų apsaugą ir saugaus apgyvendinimo suteikimą. Jei tenkinamos teisiškai apibrėžtos sąlygos, auka taip pat turi teisę gauti valstybės kompensaciją.

Be to, gali būti priimama nutartis dėl **aukos asmens apsaugos**, jeigu smurtiniai veiksmai prieš asmenis arba nusikalstamos veikos, kuriomis sukuriama kolektyvinis pavojus asmenims, aukų atžvilgiu yra suplanuojami arba padaromi siekiant pakenkti arba sutrukdyti aukų dalyvavimui baudžiamosiose bylose arba jų teisių įgyvendinimui ir pareigų vykdymui arba jeigu toks nusikaltimas yra įmanomas. Prašymai gali būti pateikiami arba registruojami teisme, tai gali padaryti prokuroras arba tyrimą atliekanti institucija, kuri nagrinėja baudžiamąją bylą.

Nusikalstamų veikų žmogaus fizinei neliečiamybei arba laisvei prevencijos arba nutraukimo tikslais asmens apsauga – tai aukos privatus būsto arba kitos gyvenamosios vietos apsauga, taip pat eismo maršrutų apsauga ir saugaus dalyvavimas baudžiamajame byloje ir atliekant kitus oficialius veiksmus.

Asmens apsauga visų pirma suteikiama vykdant reguliarių patruliavimų, techninėmis priemonėmis, nuolatinio ryšio palaikymo priemonėmis, apsauginių drabužių parūpinimu ir, jei kiti asmens apsaugos būdai yra neveiksmingi, užtikrinant darbuotojų apsaugą, kuri gali būti suteikiama teisės saugos institucijos, įgaliotos numatyti ir užtikrinti darbuotojų apsaugą, valdomoje vietoje.

Jei ypač didelio atgarsio sulaukusiame baudžiamajame procese dalyvaujančios aukos apsaugos negalima užtikrinti asmens apsaugos priemonėmis, ta auka bendradarbiauja su institucija ir yra pavojingoje padėtyje ir dėl to būtina jai numatyti specialų apsaugos režimą, auka taip pat gali dalyvauti liudytojų apsaugos programoje, kurioje yra numatyta specialus apsaugos režimas, jeigu tenkinamos konkrečios papildomos sąlygos.

Tam tikrose bylose auka turi teisę būti **atstovaujama per bylinėjimosi bendrininką** ir, jeigu jis veikia kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas, teisę į teisinę pagalbą. Paprastai laikomasi taisyklės, kad aukai reikalingas toks bendrininkas ir teisinė pagalba, t. y., atsižvelgiant į tame pačiame būsime gyvenančių asmenų pajamas, jei aukos mėnesinės grynosios pajamos neviršija atitinkamo minimalaus pensijos dydžio, nustatyto remiantis darbo santykiais (2017 m. 28 500 HUF), ir auka neturi turto, iš kurio galėtų sumokėti už teisinę paslaugą.

Auka gali turėti teisę bet kuriame baudžiamosios bylos etape **pareikšti civilinį ieškinį**, siekdamą kompensuoti iš kaltinamojo dėl nusikalstamos veikos padarytą žalą. Siekdamą apsaugoti savo civilinį ieškinį, auka gali pateikti prašymą dėl kaltinamojo turto laikino arešto, kurį atliks teismas, jei bus pagrįstų pagrindų

daryti prielaidą, kad ieškinį patenkinti gali būti sudėtinga. Teismas civilinio ieškinio klausimą išsprendžia sprendimu, kuriuo prašymą priima arba atmeta. Jei dėl šios priežasties būtų gerokai užvilktas procedūros užbaigimas arba jei kaltinamasis išteisinamas, arba jei pareiškimo nagrinėjimui iš esmės baudžiamojoje byloje sutrukdoma dėl kitų sąlygų, teismas liepia užtikrinti civilinio ieškinio vykdymą kitomis teisinėmis priemonėmis.

Auka turi teisę konkrečiomis sąlygomis dalyvauti **tarpininkavimo procedūroje** kartu su kaltinamuoju. Tarpininkavimo procedūra negali būti vykdoma be aukos sutikimo, ir net aukai sutikus ji nėra vykdoma automatiškai ir priklauso nuo daugybės kitų sąlygų.

Aukos ir jos atstovo **nuosavos išlaidos**, patirtos bylos nagrinėjimo metu, yra baudžiamosios bylos išlaidos, kaip ir aukos išlaidos, jos patirtos dėl **savo kaip liudytojo dalyvavimo**. Nors tokių išlaidų valstybė iš anksto neatlygina, liudytojo išlaidos atlyginamos po procesinio veiksmo. Kaltinamajam liepiama padengti baudžiamosios bylos išlaidas, jeigu kaltinamasis pripažįstamas kaltu.

Negyvenu ES šalyje, kurioje padarytas nusikaltimas (ES ir ne ES piliečiai). Kaip saugomos mano teisės?

Baudžiamųjų bylų įstatyme nustatyta teisių, susijusių su bylomis, kurios priklauso Vengrijos jurisdikcijai nepriklausomai nuo pilietybės ir gyvenamosios vietos, apsauga. Paramos aukoms tarnyba bet kurios ES valstybės narės piliečiams teikia tokias pat paslaugas kaip ir Vengrijos piliečiams.

Kokią informaciją gausiu, jei pranešiu apie nusikaltimą?

Aukai apie sprendimą, kuriuo liepiama pradėti tyrimą, **pranešama individualiai**, tik jeigu apie nusikaltimą nepranešė auka. Be to, Bylų akte apibrėžiamos situacijos ir sprendimai, apie kuriuos aukai turi būti pranešama.

Auka turi teisę paprašiusi gauti informaciją, susijusią su jai padarytu nusikaltimu, informaciją apie sulaikyto asmens paleidimą arba pabėgimą, lygtinį paleidimą, galutinį išteisinimą arba pabėgimą, taip pat apie asmens, nuteisto laisvės atėmimo bausme, kalinimo kalėjime vykdymo nutraukimą, asmens, nuteisto kardomuoju kalinimu, išlaisvinimą arba pabėgimą, taip pat apie kardomojo kalinimo bausmės vykdymo nutraukimą, priverstinai gydomo asmens išlaisvinimą arba pabėgimą, priverstinai gydomo asmens išlaisvinimą, išėjimą be leidimo ir leidimą adaptuotis ir, jaunų nusikaltėlių perauklėjimo atveju, laikiną arba nuolatinį paleidimą, išėjimą be leidimo ir jaunų nusikaltėlių perauklėjimo nutraukimą.

Aukai visų pirma būtina pranešti apie šiuos sprendimus: paskirti ekspertą, sustabdyti tyrimą, užbaigti tyrimą, nutraukti tyrimą, paskelbti kaltinamąjį išvadą, nepateikti dalies kaltinamosios išvados duomenų, panaikinti kaltinimus ir priimti bet kuriuos kitus sprendimus, kuriuose yra su auka tiesiogiai susijusių nuostatų, taip pat priimti galutinį nuosprendį.

Auka turi būti informuojama apie **visų procesinių veiksmų, kuriuose ji gali dalyvauti, vietą ir datą**. Tokie veiksmai – tai eksperto apklausa tyrimo, patikrinimų, nusikaltimo vietos rekonstrukcijos, kaltinamųjų tapatybės atpažinimo, taip pat teismo nagrinėjimo metu ir per viešus teismo posėdžius.

Tyrimo metu auka **gali sužinoti ir už užmokesť gauti** bet kokių eksperto išvadų ir su tyrimo veiksmams susijusių dokumentų, kuriuose ji gali dalyvauti, kopijas, taip pat gali gauti kitų dokumentų kopijas, jei tai neprieštarauja tyrimo interesams. Baigus tyrimą, aukai leidžiama išnagrinėti visus dokumentus, susijusius su jai padaryta nusikalstama veika.

Tyrimo metu auka gali paduoti **apeliaciją** arba skundą dėl visų sprendimų, kuriuose yra su ja tiesiogiai susijusių nuostatų. Auka gali paduoti skundą dėl, be kita ko, sprendimų, kuriais atmetamas pranešimas apie nusikaltimą, arba sprendimų, kuriais sustabdomas arba nutraukiamas tyrimas.

Jei pranešimas apie nusikaltimą atmetamas arba tyrimas nutraukiamas, o tam tikrais atvejais, kai dėl dalies kaltinimų buvo pateikti oficialūs kaltinimai ir aukos skundas nedavė pageidaujamo rezultato, auka, atsižvelgdama į įstatyme nustatytą terminą, gali veikti kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas. Auka taip pat gali veikti kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas, jei prokuroras, atlikęs tyrimą, nenustato nusikalstamos veikos sudėties, dėl kurios reikia vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, arba jei prokuroras neperėmė atstovavimo funkcijų iš privataus kaltintojo. Auka, kuri veikia kaip prokuroro funkcijas perėmęs prokuroras, gali per savo advokatą pateikti pareiškimą dėl baudžiamojo persekiojimo, taigi ir kaltinimą savo iniciatyva kaltinamojo atžvilgiu.

Nagrinėjant bylą teisme, auka gali apskųsti tik sprendimą iš esmės dėl civilinio ieškinio, bet ne patį sprendimą iš esmės. Nagrinėjant bylą teisme, auka gali veikti kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas, jeigu prokuroras panaikino kaltinimus.

Ar turiu teisę gauti nemokamas vertimo žodžiu ar raštu paslaugas (kai kreipiuosi į policiją ar kitas institucijas arba tyrimo ar teismo nagrinėjimo metu)?

Baudžiamoji byla vedama vengrų kalba, tačiau vengrų kalbos nemokėjimas nebus diskriminavimo pagrindas. Baudžiamojoje byloje galite žodžiu ir raštu vartoti savo gimtąją, regioninę arba mažumos kalbą arba kitą kalbą, kuria kalbate. Šiais atvejais turite teisę į jums skirtų dokumentų nemokamą vertimą žodžiu ir raštu.

Kaip institucija užtikrina, kad suprasčiau ir būčiau suprastas (jei esu vaikas; jei turiu negalią)?

Institucija stengsis bendrauti su jumis paprastu ir lengvai suprantamu būdu žodžiu ir raštu. Informacija apie jūsų teises ir pareigas bus perduodama lengvai suprantamu būdu atsižvelgiant į jūsų būklę ir asmeninius gebėjimus. Žodinio bendravimo metu taip pat reikalaujama, kad institucija įvertintų, ar supratote jums perduotą informaciją, o jeigu nesupratote, institucija paaiškins jums tokią informaciją arba pranešimą. Jei esate nepilnametis arba turite negalią, bendraudama su jumis institucija privalo imtis būtinų atidumo priemonių. Jei turite klausos negalią, esate kurčnebylis, galite prašyti, kad jums vertėjautų gestų kalbos vertėjas arba vietoj apklausos galite pasirinkti padaryti rašytinį pareiškimą.

Paramos aukoms tarnybos

Kas teikia paramą aukoms?

Valstybės lygmeniu aukos apsaugą ir teisinę pagalbą funkcijas įgyvendina sostinėje veikiančios vyriausybės įstaigos ir 19 apygardų. Jei tapote nusikaltimo auka, vyriausybės agentūros nemokamai suteiks jums asmeninę pagalbą, t. y. jūs gausite informaciją apie savo teises ir galimybes;

emocinę paramą;

praktinę pagalbą ir teisinę konsultaciją paprastose bylose;

jūsų aukos statuso patvirtinimą;

taip pat gali būti teikiama nuolatinė piniginė pagalba remiantis prašymu, pateiktu per 5 dienas nuo atitinkamo nusikaltimo padarymo.

Teikdamos teisinę pagalbą, vyriausybės įstaigos teikia jums nemokamą teisinę konsultaciją bylose, kuriose faktai yra pakankamai akivaizdūs, o jei jums reikalinga finansinė parama, jums gali būti suteiktos teisinės paslaugos (pvz., dokumentų parengimas) – teisinė pagalba už baudžiamosios bylos ribų ir pasamdytas bylinėjimosi bendrininkas baudžiamojoje byloje.

Budapešto ir apygardų kontaktinius duomenis galite rasti adresu <http://www.kormanyhivatal.hu/>, o papildomą informaciją apie paramą aukoms ir teisinę pagalbą – adresais <https://igazsagugyinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat> ir <http://igazsagugyihivatal.gov.hu/jogi-segitsegnyujtas>.

Jei tapote nusikaltimo auka, be valstybinės paramos aukoms organizacijų, taip pat galite kreiptis į įvairias pilietines organizacijas, pavyzdžiui:

WHITE RING labdaros organizacija, kuri yra organizacijos „Victim Support Europe“ narė, teikia finansinę, teisinę, psichologinę ir kitokią paramą, taip pat padeda nusikaltimų aukoms ir jų giminaičiams, kuriems parama iš esmės reikalinga dėl jų socialinės padėties (<http://fehergyuru.eu/>),

nacionalinė informavimo telefonu krizių atveju tarnyba (*Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat*) teikia pagalbą smurto šeimoje, vaiko išnaudojimo, prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukoms ir prireikus gali pasirūpinti jų apgyvendinimu (<http://bantalmazas.hu/>),

„NGO ESZTER Ambulance“ (*ESZTER Alapítvány és Ambulancia*) teikia nemokamo vaikų ir išnaudotų ir traumotų suaugusiųjų psichologinio gydymo ir reabilitacijos paslaugas ir teisinę informaciją bei konsultacijas (<http://eszteralapitvany.hu/>),

NVO NANE moterų teisių asociacija veikia kaip nemokama pagalbos linija ir teikia asmeninę teisinę pagalbą, taip pat psichologinio ir socialinio konsultavimo paslaugas smurto šeimoje aukomis tapusiems suaugusiems ir nepilnamečiams (☎ <http://nane.hu/>).

Ar policija automatiškai mane nukreips į paramos aukoms tarnybas?

Jei į policiją kreipiatės kaip nusikaltimo auka, iš policijos gausite atitinkamą paramos aukoms tarnybos pranešimą ir būsite informuotas apie jums prieinamas paramos aukoms galimybes, o paprašius policija išduos reikalingą sertifikatą, kuris bus perduotas jums arba nusiųstas paramos aukoms tarnyboms.

Kaip saugomas mano privatumas?

Baudžiamojo proceso metu turi būti gerbiamos jūsų asmeninės teisės ir byloje dalyvaujančių asmenų teisė į pagarbą, be to, draudžiama be reikalo atskleisti jūsų privačius duomenis. Šiuo tikslu, jeigu jums, kaip liudytojui, būtina duoti parodymus, galite prašyti, kad jūsų duomenys būtų tvarkomi konfidencialiai, ir nuo to laiko jie bus atskleidžiami tik bylą nagrinėjančiai institucijai.

Ar turiu pranešti apie nusikaltimą prieš kreipdamasis į paramos aukoms tarnybą?

Kad valstybinė paramos aukoms tarnyba teiktų paslaugas, pranešimo apie jums padarytą nusikalstamą veiką pateikimas nėra būtinoji tokių paslaugų suteikimo sąlyga; vis dėlto teisę gauti piniginę pagalbą (kompensaciją, nuolatinę piniginę pagalbą) turėsite tik jeigu pateiksite rašytinius baudžiamosios bylos pradėjimo įrodymus.

Asmens apsauga, jeigu man kyla pavojus

Asmeninę apsaugą galite gauti po to, kai inicijuojama baudžiamoji byla. Jei dėl jūsų dalyvavimo baudžiamojoje byloje atsiduriate grėsmingoje situacijoje, galite bylą nagrinėjančios institucijos prašyti, kad jums, kaip aukai arba liudytojui, arba jūsų šeimos nariams būtų suteikta asmeninė apsauga. Asmens apsaugos priemonės gali inicijuoti byloje tyrimą atliekanti institucija, prokuroras arba teismas, o sprendimą priims policija, kuri suteikia asmeninę apsaugą. Jei turite būti apklausiamas kaip liudytojas ir jūsų parodymai yra susiję su esminėmis konkrečios rimtos bylos aplinkybėmis, jums gali būti suteikta speciali apsauga, jeigu parodymų, kurių iš jūsų tikimasi, negalima pakeisti ir jeigu dėl jūsų dalyvavimo baudžiamojoje byloje būtų daromas poveikis jūsų tapatybei ir dėl to būtų labai pakenkta jūsų arba jūsų giminaičio gyvenimui, sveikatai arba asmeninei laisvei.

Tyrimą atliekantis teisėjas nuspręs dėl specialios apsaugos liudytojui, kurios gali prašyti prokuratūra, suteikimo, todėl dėl šios rūšies apsaugos turite kreiptis į prokuratūrą. Jeigu paskelbiama, kad jums taikoma speciali liudytojo apsauga, jus gali apklausti tik tyrimą atliekantis teisėjas ir negalite gauti šaukimo į teisminį bylos nagrinėjimą, jūsų vardas ir pavardė, asmens duomenys ir informacija apie gyvenamąją vietą bus tvarkomi konfidencialiai ir neatskleidžiami kaltinamajam ir jo advokatui.

Apsauga jums taip pat gali būti suteikiama pagal specialią apsaugos programą. Jei dalyvaujate tokioje programoje, galite būti kviečiamas į procesinius veiksmus arba apie juos informuojamas, arba jums dokumentai gali būti siunčiami per už jūsų apsaugą atsakingą įstaigą, o tos įstaigos adresas bus nurodytas kaip jūsų gyvenamoji vieta. Niekam, įskaitant institucijas, negali būti teikiamos dokumentų, kuriuose yra informacijos apie jus, kopijos, išskyrus atvejus, kai tai leidžia už jūsų apsaugą atsakinga institucija. Šiuo atveju galite atsisakyti duoti parodymus, kuriuose tiesiogiai ar netiesiogiai pateikiama informacija apie jūsų naują tapatybę arba gyvenamąją vietą.

Jei jūsų atžvilgiu padaroma nusikalstama veika, už kurią skiriama laisvės atėmimo bausmė, galite prašyti teismo liepti kaltinamajam susilaikyti nuo bendravimo su jumis nuo dešimties iki šešiasdešimties dienų.

Kokio pobūdžio apsaugos esama? Kas gali man suteikti apsaugą?

Baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu teismas, prokuroras ir tyrimą atliekanti institucija nuolat nagrinės, ar esate auka, kuriai speciali apsauga reikalinga atsižvelgiant į faktus ir aplinkybes, kurios yra būdingos jūsų asmeniui, ir gyvenimo sąlygas, taip pat į nusikalstamos veikos pobūdį arba aplinkybes, iš kurių galima padaryti išvadą, kad auka baudžiamojoje byloje turi specialiųjų poreikių. Iš esmės šiuo atveju baudžiamąją bylą nagrinėjantis teismas, prokuratūra arba tyrimą atliekanti institucija gali liepti taikyti jūsų asmens apsaugos priemones ir nustatyti, kad policija užtikrintų asmens apsaugą ir atsakyme į 7 klausimą aprašytos apsaugos programos įgyvendinimą, kartu teismas gali priimti ribojamąją nutartį.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę nusikaltimo vykdytojo daromą žalą?

Taip. Teismas, prokuratūra ir tyrimą atliekanti institucija turi esminę funkciją užtikrinti, kad nusikaltėlis ateityje nepadarytų papildomų nusikalstamų veikų. Šio tikslo siekiama prievartos priemonėmis, kurias taikant daugiausia dėmesio skiriama kaltinamajam ir jo asmeninėms aplinkybėms, susijusioms su kaltinamojo laisvės praradimu arba apribojimu (pvz., apribojamoji nutartis, komendanto valanda), ir, kita vertus, priemonėmis, kuriomis užtikrinama tinkama jūsų globa ir apsauga ir kurios yra pagrįstos ypatingu dėmesiu jūsų, kaip aukos, interesams.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų galimą tolesnę baudžiamosios teisenos sistemos daromą žalą (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)?

Taip. Baudžiamosiose bylose procesiniams veiksams, susijusiems su jūsų, kaip liudytojo, dalyvavimu, turi pasiręgti ir juos atlikti teismas, prokuratūra ir tyrimą atliekanti institucija, ir tai turi padaryti taip, kad jie nebūtų be reikalo kartojami ir kad be reikalo nesutiktumėte su kaltinamuoju. Šiuo tikslu, pvz., jūsų akistata su kaltinamuoju gali būti praleidžiama jūsų prašymu arba *ex officio*, kaltinamasis gali būti išvedamas iš teismo posėdžių salės jūsų apklausos metu, be to, jus galima apklausti naudojant telekomunikacijos priemones (net ir iškraipant jūsų veido bruožus arba balsą).

Kokia apsauga numatyta ypač pažeidžiamoms aukoms?

Jei esate auka, kuriai speciali apsauga reikalinga atsižvelgiant į jūsų asmenybę apibūdinančius faktus ir aplinkybes ir į gyvenimo sąlygas arba nusikalstamos veikos pobūdį ar aplinkybes, baudžiamoji byla bus rengiama skiriant jums ypatingą dėmesį, o bet kokiems procesiniams veiksams, darantiems jums poveikį (atsižvelgiant į bylos interesus), bus pasiręgiama, ir jie bus vykdomi kuo labiau atsižvelgiant į jūsų poreikius.

Esu nepilnametis. Ar turiu specialių teisių?

Laikantis Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1989 m. lapkričio 20 d. priimtos Vaiko teisių apsaugos konvencijos, pagal Vengrijos teisinę sistemą asmuo laikomas vaiku, jei jis nėra sulaukęs 18 metų.

Baudžiamojoje byloje, kurioje aukos yra nepilnamečiai, paprastai reikalaujama, kad valdžios ir teisminės institucijos užtikrintų visapusišką tarptautinėse konvencijose nustatytą vaiko teisių taikymą, visų pirma tai pasakytina apie ypatingą dėmesį „*vaiko interesams*“ priimant sprendimus, kurie daro poveikį nepilnamečiams.

Baudžiamosiose bylose nepilnametės aukos turi papildomų teisių, palyginti su suaugusiais, ir joms suteikiama papildoma apsauga. Jei auka baudžiamosios bylos iškėlimo metu nėra sulaukusi 18 metų, ji bus laikoma „**specialiųjų poreikių turinčia auka**“ šiuo tikslu nepateikiant atskiro prašymo.

Pagal bendrą taisyklę veiksams, susijusiems su specialiųjų poreikių turinčiomis aukomis, turi būti pasiręgiama, ir jie aukos atžvilgiu turi būti atliekami ypač kruopščiai ir kuo labiau atsižvelgiant į jos poreikius.

18 metų nesulaukusios aukos turi papildomų specialių teisių, palyginti su suaugusiais.

Baudžiamoji byla pagreitinata tvarka turi būti nagrinėjama dėl nusikalstamų veikų gyvybei ir galūnėms arba sveikatai arba lytinei laisvei ir dėl lytinių nusikalstamų veikų, taip pat dėl nusikalstamų veikų vaikų ir šeimos interesams arba smurtinių nusikalstamų veikų kitiems asmenims, jeigu, atsižvelgiant į vaiko interesus, kuo greitesnis baudžiamosios bylos užbaigimas yra pateisinamas. Baudžiamosios bylos nagrinėjimas pagreitinata tvarka ypač pateisinamas, kai buvo smarkiai pakenkta aukos fiziniam, psichiniam arba moraliniam vystymuisi arba kai atsakovas yra atsakingas už aukos auginimą, priežiūrą arba globą bylos nagrinėjimo metu arba kitaip gyvena aukos aplinkoje.

Papildomų atsargumo priemonių reikėtų imtis žodžiu arba raštu bendraujant su auka. Nepilnamečius apie jų teises ir pareigas būtina informuoti jų amžių ir brandą atitinkančiu būdu ir prireikus jiems reikėtų pateikti papildomus išaiškinimus ir patikslinimus.

Nepilnamečio globėjas turi būti informuojamas apie teismo šaukimą ir tas pranešimas turi būti įteiktas kartu su prašymu užtikrinti nepilnamečio dalyvavimą. Nepilnamečio teisinis atstovas, rėmėjas ir globėjas gali dalyvauti apklausiant nepilnamečių, kuris yra liudytojas. Liudytoją lydintis asmuo turi teisę, kad jam būtų atlyginamos tos pačios išlaidos, kurias patiria liudytojas.

Nepilnamečio parodymų negalima tikrinti patikimumo nustatymo priemonėmis (poligrafu).

Jei įstatyme nenustatyta asmeninio bendradarbiavimo pareiga, nepilnamečio teises taip pat gali įgyvendinti jo teisinis atstovas.

Apklausa gali būti rengiama naudojant uždarnosios grandinės sistemą (vaizdo konferenciją). Šiuo atveju auka nuvedama į specialią patalpą, kurioje gali su teismo nagrinėjimo posėdžių salėje esančiais asmenimis bendrauti naudojant prietaisą, kuriuo tiesiogiai perduodamas vaizdas ir garsas (vaizdo konferencija).

Siekdamas apsaugoti byloje dalyvaujantį nepilnamečių, teismas, *ex officio* arba gavęs prašymą, gali rengti uždarą teismo posėdį.

Jei prokuroras nori apklausti specialiųjų poreikių turinčią auką kaip liudytoją baudžiamojoje byloje, kurioje nagrinėjama nusikalstama veika lytinei laisvei, lytinė nusikalstama veika arba nusikalstama veika giminaičio asmeniui, auką gali apklausti tik tos pačios lyties asmuo, jeigu to prašo auka ir jeigu tai nedarys neigiamo poveikio bylos interesams.

14 metų nesulaukusios aukos, be pirmiau išvardytųjų, turi toliau nurodytas specialiąsias teises:

Auka gali būti apklausama kaip liudytoja, jeigu iš parodymų gaunamų įrodymų negalima pakeisti. Auka akistatoje turi dalyvauti tik jei tai jai nesukels baimės. Šaukimas į teismą ir pranešimai apie liudytojo apklausą turi būti įteikiami jų gyvenamajame rajone. Apie šaukimo į teismą faktą turi būti pranešama ir pranešimas perduodamas nepilnamečio atstovui.

Prieš pareiškiant oficialius kaltinimus, tyrimą atliekantis teisėjas apklaus nepilnamečių, jei yra pagrįstų pagrindų daryti prielaidą, kad vieša apklausa neigiamai paveiks nepilnamečio asmenybės vystymąsi. Teisinis atstovas, globėjas ir liudytojo vardu veikiantis advokatas gali prašyti, kad liudytoją prokuratūroje apklaustų tyrimą atliekantis teisėjas. Jeigu tenkinamos įstatyme nustatytos sąlygos, prokuroras prašo, kad nepilnamečių būtų apklausiamas tokiu būdu.

Atsakovas ir atsakovo advokatas gali nedalyvauti tyrimą atliekančio teisėjo rengiamame posėdyje.

Liudytojas apklausiamas specialiai nepilnamečių apklausai pritaikytoje patalpoje. Šios taisyklės išimties leidžiamos tik išimtiniais atvejais. Apklausa taip pat gali būti rengiama naudojant uždarnosios grandinės sistemą (vaizdo konferenciją).

Jaunesnio nei 14 metų liudytojo apklausa turi būti įrašoma naudojant vaizdo arba garso įrašymo įrenginį. Jeigu nepilnamečiai yra vyresni nei 14 metų, tai leidžiama tik jeigu leidžiama sumokėti išlaidų avansą.

Nepilnamečių negali būti šaukiamas į viešą apklausą, jeigu tyrimą atliekantis teisėjas jį apklausė prieš pareiškiant oficialius kaltinimus.

Jei tyrimą atliekantis teisėjas neapklausė nepilnamečio prieš pareiškiant oficialius kaltinimus, tačiau vėliau liudytoją būtina apklausti, nepilnamečių gali būti apklausiamas tik neteismo byloje nagrinėjimo metu. Jei teismo byloje nagrinėjimo metu nepilnamečių sulaukė 14 metų, bylą nagrinėjantis teismas jį taip pat gali apklausti konkrečiai pagrįstais atvejais. Abiem atvejais gali būti išsiverčiama be pranešimo įteikimo kaltinamajam ir kaltinamojo advokatui.

Mano šeimos narys mirė padarius nusikaltimą. Kokios mano teisės?

Aukas, mirusias prieš iškeliant baudžiamąją bylą arba ją iškėlus, gali pakeisti aukos teises galintis įgyvendinti tiesioginės linijos giminaitis, sutuoktinis (-ė), gyvenimo partneris (-ė), brolis arba sesuo, teisinis atstovas arba išlaikomas asmuo, kuriam parama teikiama pagal susitarimą arba teisės aktus.

Jei tokią teisę turi daugiau nei vienas asmuo, atitinkami asmenys gali paskirti aukos teises įgyvendinančią asmenį. Jei tokio susitarimo nėra, asmuo, kuris pirmas ėmėsi veiksmų byloje, gali įgyvendinti aukos teises.

Mano šeimos narys tapo nusikaltimo auka. Kokios mano teisės?

Jei įstatyme nenustatyta asmeninio bendradarbiavimo pareiga, aukos teises taip pat gali įgyvendinti jo teisinis atstovas. Advokatas arba pilnamečių giminaitis gali veikti kaip atstovas remdamasis įgaliojimu.

Jei pareiškėjas pateikia žodinį skundą, jo paskirtas pilnamečių asmuo gali dalyvauti apklausoje, kad suteiktų savo paramą (įskaitant kalbinę paramą), jei to asmens dalyvavimas nedaro neigiamo poveikio bylos interesams.

Tyrimo veiksmuose, kuriuose privalote arba galite dalyvauti, taip pat gali dalyvauti jūsų atstovas, padėjėjas ir, jei tai neprieštarauja bylos interesams, jūsų nurodytas pilnamečių asmuo. Pirmiau nurodyta taisyklė taikoma vykdant aukos apklausą ir vykdant aukos kaip liudytojo apklausą.

Mirus prokuroro funkcijas perėmusiam privačiam kaltintojui, jį per trisdešimt dienų gali pakeisti tiesioginės linijos giminaitis, sutuoktinis (-ė), gyvenimo partneris (-ė), brolis arba sesuo, teisinis atstovas arba išlaikomas asmuo, kuriam parama teikiama pagal susitarimą arba teisės aktus.

Ar galiu pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis? Kokiomis sąlygomis? Ar būsi saugus vykstant tarpininkavimo procesui?

Pagrindinis tarpininkavimo procedūros tikslas – užtikrinti kompensaciją už kaltinamojo padaryto nusikaltimo pasekmes aukai priimtinu būdu. Todėl tarpininkavimo procedūroje reikėtų stengtis pasiekti tinkamą kaltinamojo ir aukos susitarimą dėl žalos atlyginimo.

Jei tenkinamos įstatyme nustatytos sąlygos, prokuroras arba teisėjas, jei byla nagrinėjama teisme, gali atidėti bylos nagrinėjimą ne ilgesniam nei šešių mėnesių terminui ir priimti nutartį dėl tarpininkavimo.

Baudžiamosiose bylose nutartis dėl tarpininkavimo gali būti priimama, jei tenkinamos toliau nurodytos sąlygos:

kaltinamasis arba auka nurodo tarpininkavimą arba savanoriškai sutinka su juo;

baudžiamoji byla buvo pradėta dėl nusikaltimo gyvybei ir galūnėms arba sveikatai, žmogaus orumui ir kitoms pagrindinėms žmogaus teisėms, kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimo arba nusikaltimo nuosavybei arba intelektinėms teisėms ir už nusikaltimą yra baudžiama laisvės atėmimo bausme, kuri neviršija penkerių metų;

pagal Baudžiamąjį kodeksą po sėkmingos tarpininkavimo procedūros baudžiamoji byla gali būti nutraukiama arba bausmė gali būti sumažinama be apribojimų;

įtariamasis prieš pareiškiant jam oficialius kaltinimus pripažino savo kaltę ir sutiko bei gali atkurti ankstesnę padėtį skirdamas išteklius ir tiek, kiek su tuo sutinka auka;

baudžiamoji byla gali būti nerengiama atsižvelgiant į nusikaltimo pobūdį, jo padarymo būdą ir asmenines kaltinamojo aplinkybes arba jeigu yra pagrįstų priežasčių manyti, kad teismas įvertins restitucijos galimybę, kurią užtikrins kaltinamasis, atsižvelgdamas į paskirtą bausmę.

Auka gali prašyti taikyti tarpininkavimą bet kuriame procedūros etape. Tačiau tarpininkavimo procedūra gali būti taikoma tik kartą kiekvienoje byloje, todėl, jeigu tarpininkavimo procesas užbaigiamas nesėkmingai, kad ir kokia būtų tokios nesėkmės priežastis, jo negalima pakartoti.

Šiuo tikslu valstybės apmokytas ir įdarbintas tarpininkas turi pareigą užtikrinti tinkamą tarpininkavimo procedūros eigą. Tarpininkavimo procedūros metu auka gali nuspręsti susitikti tik su kaltinamuoju dalyvaujant tarpininkui, ir šiuo požiūriu tarpininko asmuo suteikia pakankamą aukos asmeninę apsaugą.

Kur galiu rasti teisės aktą, kuriame būtų išdėstytos mano teisės?

1998 m. Baudžiamojo proceso įstatymas Nr. XIX;

2012 m. Baudžiamojo kodekso įstatymas Nr. C;

1991 m. Įstatymas Nr. LXIV dėl 1989 m. lapkričio 20 d. Niujorke pasirašytos JT vaiko teisių konvencijos paskelbimo;

2005 m. Paramos nusikaltimų aukoms ir valstybinės kompensacijos įstatymas Nr. CXXXV;
2003 m. Teisinės pagalbos įstatymas Nr. LXXX;
2001 m. Baudžiamosiose bylose ir kaimyninėse jurisdikcijose dalyvaujančių asmenų apsaugos programos įstatymas Nr. LXXXV;
2006 m. Baudžiamosiose bylose vykdomos tarpininkavimo veiklos įstatymas Nr. CXXIII;
2015 m. gruodžio 12 d. vidaus reikalų ministro dekretas Nr. 64/2015 dėl policijos užduočių, susijusių su parama aukoms;
1999 m. vasario 26 d. Vyriausybės dekretas Nr. 34/1999 dėl baudžiamosiose bylose dalyvaujančių asmenų asmeninės apsaugos ir tokią apsaugą užtikrinančių institucijų darbuotojų apsaugos nustatymo sąlygų ir įgyvendinimo taisyklių;
2003 m. birželio 24 d. vidaus reikalų ministro ir teisingumo ministro bendras dekretas Nr. 23/2003 dėl išsamių Vidaus reikalų ministerijai pavaldžių tyrimus atliekančių institucijų tyrimo taisyklių ir tiriamųjų veiksmų įrašymo naudojant kitas priemones nei protokolą taisyklių;
2016 m. gruodžio 23 d. teisingumo ministro dekretas Nr. 25/2016 dėl valstybinio kaltinamojo ir kaltinamojo advokato išlaidų atlyginimo ir dėl baudžiamosiose bylose dalyvaujančių asmenų išlaidų ir mokesčių atlyginimo;
2008 m. birželio 27 d. teisingumo ir teisėsaugos ministro dekretas Nr. 14/2008 dėl liudytojų išlaidų atlyginimo;
2003 m. birželio 24 d. teisingumo ministro, vidaus reikalų ministro ir finansų ministro bendras dekretas Nr. 21/2003 dėl baudžiamosios bylos išlaidų kompensavimo avansu;
2013 m. sausio 31 d. Nacionalinės policijos būstinės nutarimas Nr. 2/2013 dėl policijos užduočių, susijusių su parama aukoms.

Paskutinis naujinimas: 10/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.

Kaip pranešti apie nusikaltimą?

Apie nusikaltimą gali pranešti bet kas.

Apie nusikaltimus paprastai pranešama prokurorui arba tyrimą atliekančiai institucijai:

asmeniškai (raštu arba žodžiu) – žodžiu pateiktus pranešimus užrašo institucijos atstovas, kuris užduos jums klausimų apie jums padaryto nusikaltimo detales ir aplinkybes, nusikaltėlio tapatybę ir bet kokius įrodymus, kuriuos galite turėti;

telefonu – policijoje taip pat veikia nemokama karštoji linija, vadinama „Liudytojas telefonu“, kuria naudodamiesi liudytojai ir aukos gali anonimiškai pranešti apie nusikalstamas veikas. Nemokamas karštosios linijos telefono numeris 003680555111. Jis veikia visą parą, o pranešimus priima Budapešto policijos būstinės darbuotojai. Daugiau informacijos apie karštąją liniją vengrų kalba galima rasti Vengrijos policijos oficialioje svetainėje adresu <http://www.police.hu/en>;

bet kuriomis kitomis ryšio priemonėmis, įskaitant skambučius ES skubiosios pagalbos numeriu **112**.

Pranešimus taip pat gali priimti kitos institucijos arba teismai, kurie turi pareigą nusiųsti šiuos pranešimus tyrimą atliekančiai institucijai. Jei gavus pranešimą reikia imtis skubių veiksmų, jį būtina priimti.

Visi pateikti pranešimai nedelsiant užregistruojami.

Pranešimą galite pateikti anonimiškai – tai reiškia, kad neprivalote nurodyti savo tapatybės arba kontaktinių duomenų. Jūsų pranešime turi būti pateikta išsami informacija apie nusikaltimą. Specialios formos, kurią institucijos reikalauja naudoti pranešant apie nusikaltimus, nėra.

Pranešimui apie nusikaltimą nėra taikomas koks nors aiškus terminas, tačiau institucijos atmes jūsų pranešimą, jei jis bus pateiktas praėjus tam tikram laikotarpiui. Šis laikotarpis (vadinamasis senaties terminas) paprastai yra lygus didžiausiam bausmės už atitinkamą nusikalstamą veiką terminui ir yra ne trumpesnis nei 5 metai.

Dėl tam tikrų nusikaltimų taip pat galite pateikti privatų pareiškimą, kuriame aiškiai prašote nubausti nusikaltėlį, ir tokį pareiškimą galite pateikti per 30 dienų po to, kai sužinote nusikaltėlio tapatybę.

Kaip galiu sužinoti, kas vyksta šioje byloje?

Pareiškėjas arba auka, kuri nepateikė pranešimo, tačiau jos tapatybė žinoma, informuojami apie tyrimo pradėjimą.

Pareiškėją ir civilinį ieškovą būtina informuoti apie atmetą pranešimą.

Teismas priims sprendimą toliau nurodytais klausimais ir atitinkamai informuos jus apie:

jūsų prašymo tapti prokuroro funkcijas perėmusiu privačiu kaltintoju atmetimą,

procedūros nutraukimą, jei nutartis dėl tyrimo priimama remiantis jūsų pranešimu, kurį pateikėte kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas ir kuris nebuvo patenkintas.

Tyrimo metu policija arba prokuroras gali jus informuoti apie:

tyrimo veiksmus,

byloje paskirtą ekspertą,

nusikaltėlio atžvilgiu priimtą ribojamąją nutartį.

Jei esate nusikaltimo auka, turite keletą išimtinių teisių, kurias įgyvendindamas (-a) galite gauti informacijos apie tyrimą:

galite dalyvauti apklausiant ekspertus (tačiau jūsų dalyvavimas neprivalomas), susipažinti su nusikaltimo vieta arba įrankiu, dalyvauti atliekant su įrodymais susijusius eksperimentus ir akistatose nusikaltėliui atpažinti, be to, turėtumėte būti informuotas apie šiuos veiksmus, tačiau galima apsieiti ir be tokio informavimo, jei tai yra pateisinama atsižvelgiant į tiriamojo veiksmo skubumą, o pranešimas gali būti neįteikiamas, jei byloje dalyvaujančio asmens apsaugos negalima garantuoti kitais būdais;

galite susipažinti su bet kokių tyrimo veiksmų, kuriuose galite dalyvauti, protokolais, o su kitais bylos dokumentais galite susipažinti tik jei tai neprieštarauja tyrimo interesams;

galite dalyvauti tyrimo veiksmuose, kuriuose privalote arba galite dalyvauti, taip pat gali dalyvauti jūsų atstovas, padėjėjas ir, jei tai neprieštarauja bylos interesams, jūsų nurodytas pilnametis asmuo; jei esate apklausiamas kaip liudytojas, be jūsų interesams atstovaujančio advokato, kartu su jumis taip pat gali dalyvauti jūsų nurodytas pilnametis asmuo;

turite teisę paprašęs gauti informaciją, susijusią su jums padarytu nusikaltimu, apie:

ikiteisminio tyrimo metu kalinamo kaltinamojo paleidimą arba pabėgimą;

jums bus pranešta apie lygtinį paleidimą arba galutinį paleidimą arba pabėgimą, taip pat apie laisvės atėmimo termino vykdymo nutraukimą asmeniui, kuriam buvo paskirta laisvės atėmimo bausmė;

jums bus pranešta apie kardomojo kalinimo bausmės nuteisto asmens išleidimą arba pabėgimą, taip pat apie kardomojo kalinimo vykdymo nutraukimą;

jums bus pranešta apie laikinai priverstinai gydomo asmens išleidimą arba pabėgimą;

jums bus pranešta apie priverstinai gydomo asmens išėjimą be leidimo ir leidimą adaptuotis;

jaunų nusikaltėlių perauklėjimo atveju jums bus pranešta apie laikiną arba nuolatinį paleidimą, išėjimą be leidimo ir jaunų nusikaltėlių perauklėjimo nutraukimą;

galite gauti eksperto išvadą ir su tyrimo veiksmais susijusių dokumentų, kuriuose galite teisėtai dalyvauti, kopijas; kitas kopijas galite gauti tik jei tai neprieštarauja tyrimo interesams ir tik po to, kai duodate parodymus kaip liudytojas; kai byla nutraukiama, paprašęs galite gauti visų policijos ar prokuroro parengtų bylų kopijas;

su bylos dokumentais galite susipažinti tyrimo pabaigoje, taip pat galite pateikti prašymus ir pastabas.

Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)? Kokiomis sąlygomis?

Taip.

Baudžiamojoje byloje valstybė, atsižvelgdama į teisinės pagalbos sistemą, suteikia toliau nurodytą pagalbą:

asmens atleidimą nuo prokuroro funkcijas perėmusio privataus kaltintojo išlaidų,

bylinėjimosi bendrininko atstovavimą nukentėjusiosioms šalims, privatiems kaltintojams, privačioms šalims ir kitoms suinteresuotosioms šalims, taip pat prokuroro funkcijas perėmusiems privatiems kaltintojams.

Turite teisę gauti tokią pagalbą, jei manoma, kad jums reikalinga teisinė pagalba pagal Teisinės pagalbos įstatymo nuostatas, tačiau teisė į bylinėjimosi bendrininko atstovavimą suteikiama tik aukoms, privatiems kaltintojams ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims, kuriems reikalinga teisinė pagalba, jeigu, atsižvelgiant į bylos sudėtingumą, teisinių žinių stoką arba kitas asmenines aplinkybes, veikdami asmeniškai, jie negalėtų veiksmingai pasinaudoti savo procesinėmis teisėmis.

Prašymai suteikti pagalbą gali būti pateikiami teisinės pagalbos tarnybai užpildant šiuo tikslu parengtos formos vieną egzempliorių, ir pareiškėjai privalo pridėti dokumentus ir (arba) oficialius pažymėjimus, kuriais įrodomas tinkamumas gauti pagalbą, arba privalo pateikti oficialią kortelę, kuria įrodomas jų tinkamumas gauti pagalbą.

Prašymai suteikti pagalbą gali būti pateikiami teisinės pagalbos tarnybai ne vėliau kaip baudžiamosios bylos bylinėjimosi etape prieš prasidedant teismo skyriaus sesijai, per kurią priimamas galutinis sprendimas.

Atsižvelgiant į tai, kiek teisinės pagalbos tarnyba leidžia jums pasinaudoti teisine pagalba, teisinės pagalbos teikėją galite pasirinkti iš šiuo tikslu veikiančio registro.

Ar galiu prašyti kompensuoti išlaidas (patirtas dėl dalyvavimo tyrime ir (arba) teismo nagrinėjimo procese)? Kokiomis sąlygomis?

Taip.

Jei byloje dalyvaujate kaip auka, privatus kaltintojas, prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas arba civilinis ieškovas, bus atlygintos šios jūsų ar jūsų atstovų išlaidos:

kelionės ir apgyvendinimo išlaidos;

prokuroro ir (arba) teismo sutikimu jūsų samdyto eksperto išvados parengimo išlaidos;

visiško arba dalinio bylos įrašymo ir (arba) stenografavimo išlaidos;

bylos dokumentų vienos kopijos išlaidos;

ryšių palaikymo išlaidos (telefonas, faksas, paštas, kita);

atstovų mokesčiai.

Savo ir savo atstovo išlaidas, taip pat atstovo mokesčius sumokate pats iš anksto, kad ir koks būtų jūsų statusas byloje.

Išlaidos, kurias patyrėte dėl to, kad dalyvavote byloje kaip liudytojas (kelionės išlaidos, apgyvendinimo išlaidos, maitinimosi išlaidos, išlaidos, susijusios su dienomis, kuriomis nedirbote), bus atlygintos jums paprasčiaus.

Kelionės išlaidos: faktiškai patirtos išlaidos, susijusios su kelione iš liudytojo gyvenamosios vietos į bylos nagrinėjimo vietą ir grįžimu atgal.

Apgyvendinimo išlaidos: jei liudytojo apklausa, pradėta kelionės iš gyvenamosios vietos į apklausos vietą metu, prasidėtų naktį, liudytojo apgyvendinimo komercinėje apgyvendinimo įstaigoje arba svečių namuose išlaidos bus atlygintos.

Maitinimosi išlaidos: maitinimosi išlaidos bus mokamos liudytojui, jei jis turi teisę į apgyvendinimo išlaidų atlyginimą arba jei visos kelionės iš gyvenamosios vietos į teismo nagrinėjimo vietą ir grįžimo atgal trukmė, įskaitant teismo nagrinėjimą, viršija 6 valandas per dieną.

Su nedarbo dienomis susijusios išlaidos: liudytojas, neturintis teisės į išmoką, kuri mokama už nebuvimo darbe laikotarpį dėl dalyvavimo teisminiame nagrinėjime, turi teisę gauti 1,5 proc. minimalios valandinės pensijos kompensaciją už laikotarpį, kurio nedirbo, įskaitant kelionėje praleistą laiką.

Liudytojas, dalyvavęs atliekant eksperto tyrimą, privalo nusiųsti išlaidas patvirtinančius dokumentus institucijai arba teismui, kuris liepė ekspertui atlikti tyrimą ir kuris, gavęs eksperto išvadą, nustatys atlygintiną sumą.

Jei esate civilinis ieškovas ir siekiate, kad būtų patenkinamas civilinis ieškinys, teismas lieps kaltinamajam apmokėti jūsų išlaidas ir jūsų atstovo išlaidas ir mokesčius, jeigu teismo sprendime jūsų civilinis ieškinys yra patenkinamas. Jei reikalavimas patenkinamas iš dalies, kaltinamasis bus įpareigotas sumokėti proporcingą išlaidų dalį.

Jei esate prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas, teismas lieps kaltinamajam apmokėti jūsų išlaidas ir jūsų atstovo išlaidas ir mokesčius, jeigu baudžiamąjį persekiojimą vykdo prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas ir teismas nustato, kad kaltinamasis yra kaltas.

Ar galiu paduoti skundą, jei mano byla nutraukiama jos neperdavus teismui?

Auka gali paduoti skundą įstatyme nurodytu atveju, jei tyrimą atliekanti institucija arba prokuroras atmetė pranešimą arba nutraukė tyrimą. Pranešimo atmetimo atveju auka gali tik prašyti atlikti tyrimą, jei ji pateikė pranešimą.

Protestas dėl sprendimo, kuriuo atmetamas pranešimas, arba sprendimo nutraukti tyrimą gali būti pateikiamas per aštuonias dienas nuo pranešimo apie sprendimą. Jei tyrimą atliekanti institucija arba prokuratūra, priimdama sprendimą, nepalaiko protesto, ji privalo pateikti jį prokurorui, kuris turi teisę priimti sprendimą dėl jo. Prokuroro priimtam sprendimui dėl protesto negali būti taikomos papildomos teisinės teisių gynimo priemonės.

Ar galiu dalyvauti teismo nagrinėjimo procese?

Pranešęs apie oficialius kaltinimus, teismas nustato teismo nagrinėjimo datą ir nustato teismo nagrinėjimo tvarką, taip pat įteikia šaukimus į teismą ir pranešimus. Asmenys, kurių dalyvavimas teisminiame nagrinėjime yra privalomas, šaukiami atvykti į teismą, o asmenims, kuriems pagal įstatymą leidžiama dalyvauti byloje, nusiunčiamas pranešimas.

Nutarį dėl su įrodymais susijusių veiksmų teismo nagrinėjimo metu priima teismas. Įrodinėjimo procedūra pradeda apklausiant kaltinamąjį, o auka paprastai yra pirmas apklausiamas liudytojas. Liudytojo apklausos metu negali dalyvauti dar neapklausti liudytojai. Tačiau nuo šios taisyklės leidžiama nukrypti tuo atveju, kai auka apklausiama kaip liudytojas. Aukos teisinis atstovas gali dalyvauti viso teismo nagrinėjimo metu, kad ją teisinis atstovas informuotų apie visas įrodinėjimo procedūras, atliktas jai nedalyvaujant.

Koks yra mano oficialus statusas teisingumo sistemoje? Pavyzdžiui, ar aš esu auka, liudytojas, civilinė šalis arba privatus kaltintojas arba galiu pasirinkti jų statusą?

Auka pagal procesinę teisę baudžiamojoje byloje gali atlikti šiuos keturis vaidmenis:

liudytojo: asmuo, kuris gali turėti žinių apie įrodytiną faktą;

civilinio ieškovo: auka, kuri siekia užtikrinti civilinio reikalavimo įvykdymą baudžiamajame procese (dažniausiai tai būna ieškiny s dėl žalos atlyginimo);

privataus kaltintojo: tam tikrų įstatyme nurodytų nusikalstamų veikų atveju aukai gali atstovauti pats prokuroras, kuris veikia kaip privatus kaltintojas;

prokuroro funkcijas perėmusio privataus kaltintojo: tam tikrų nusikalstamų veikų, už kurias kitaip būtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas, kaip nustatyta įstatyme, atveju aukai gali atstovauti prokuroras.

Jei manoma, kad tai yra būtina įrodinėjimo procese, auka turi pareigą duoti parodymus arba kitaip įnešti savo indėlį į bylos nagrinėjimo procedūrą įstatyme apibrėžtomis priemonėmis. Kita vertus, jei auka veikia kaip civilinis ieškovas, privatus kaltintojas arba prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas imasi veikti tik aukos nurodymu.

Kokios yra mano su šiuo statusu susijusios teisės ir pareigos?

Kiekvienoje baudžiamosios bylos nagrinėjimo stadijoje **auka** turi teisę:

dalyvauti procesiniuose veiksniuose ir procedūros metu susipažinti su jai poveikį turinčiais dokumentais (išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip), daryti pareiškimus ir pareikšti prieštaravimus bet kuriame procedūros etape,

gauti iš teismo, prokuroro ir tyrimą atliekančios institucijos informaciją, susijusią su jos teisėmis ir pareigomis baudžiamojoje byloje,

prašyti taikyti įstatyme nustatytas teisinės teisių gynimo priemones,

paprašiusi gauti informaciją apie su ja susijusį nusikaltimą, sulauktyto kaltinamojo arba laisvės atėmimo bausme nuteisto ar priverstinai gydymo kaltinamojo paleidimą arba pabėgimą.

Jei tyrimą atliekanti institucija, prokuratūra arba teismas mano, kad tai yra būtina įrodinėjimo procese, auka turi pareigą duoti parodymus arba kitaip įnešti savo indėlį į bylos nagrinėjimo procedūrą įstatyme apibrėžtomis priemonėmis. Tai visų pirma reiškia pareigos duoti parodymus įvykdymą, kurios išimties taikomos tais atvejais, kai auka apskritai negali būti apklausama kaip liudytojas (pvz., profesinės paslapties apsauga, dvasininko konfidencialumo pareiga), ir tais atvejais, kai auka gali atsakyti duoti parodymus (pvz., kaltinamojo giminais arba aukos, kurios liudydamos duotų parodymus prieš save arba savo giminais).

Auka baudžiamajame procese gali dalyvauti kaip **civilinis ieškovas** ir jau pranešdama apie nusikaltimą gali nurodyti, kad ketina pareikšti civilinį ieškinį (paprastai tai būna ieškiny s dėl žalos atlyginimo). Civilinių ieškinų užtikrinimui mokesčiai netaikomi. Šiuo atveju teismas sprendimą dėl kaltinamojo baudžiamos atsakomybės ir civilinio ieškinyo priima vienoje baudžiamojoje byloje, o tai naudinga civiliniam ieškoviui, nes jis neprivalo iškelti civilinės bylos. Baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu šalis gali pateikti prašymą dėl kaltinamojo turto laikino arešto, jeigu yra pagrįstų pagrindų daryti prielaidą, kad ieškinį gali būti sudėtinga patenkinti.

Jei nusikalstama veika yra nustatyta įstatyme (užpuolimas, privatumo pažeidimas, susirašinėjimo slaptumo principo pažeidimas, šmeižtas ir nepagarba), auka gali veikti kaip **privatus kaltintojas**. Pirmiau minėtų nusikalstamų veikų atveju auka apie nusikaltimą privalo pranešti per 30 dienų nuo to momento, kai sužino nusikaltėlio tapatybę. Pranešime auka privalo nurodyti visus nusikaltimo įrodymus ir aiškiai pareikšti, ar prašo paskirti bausmę kaltinamajam.

Apie nusikaltimą teismui galima pranešti žodžiu arba raštu. Teismas priims nutartį dėl tyrimo, jei kaltinamojo tapatybė, asmens duomenys arba gyvenamoji vieta nežinomi arba jei būtina nustatyti įrodinėjimo priemonių buvimo vietą. Teismas nutrauks procedūrą, jei tyrimo metu negalima nustatyti kaltinamojo tapatybės.

Teismas lieps surengti asmeninę apklausą, kurioje stengsis sutaikyti auką ir kaltinamąjį. Jei bandymas sutaikyti yra sėkmingas, teismas bylą nutrauks; priešingu atveju bus rengiamas viešas bylos nagrinėjimas.

Jei auka atsiima arba panaikina kaltinimus, byla nutraukiama. Panašios pasekmės atsiranda, jei auka nenori atvykti į asmeninę apklausą arba teisminį nagrinėjimą ir iš anksto nepateikia pagrįsto pateisinimo arba jei auka negali būti šaukiama į teismą, nes nepranešė apie pasikeitusį adresą.

Privatus kaltintojas turi visas teises, kurias suteikia prokuroro atstovavimas, įskaitant teises, kurias galima įgyvendinti bylos nagrinėjimo metu, ir teisę pasinaudoti teisinėmis teisių gynimo priemonėmis teismo priimtų sprendimų atžvilgiu.

Išnaudojus galimybes tyrimo metu pasinaudoti prienamomis teisių gynimo priemonėmis, tam tikrais atvejais auka gali veikti kaip **prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas** ir pati ginti savo bylą teisme. Be to, galite veikti kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas, jei pranešimas apie nusikaltimą buvo atmetas arba tyrimas buvo nutrauktas remiantis pagrindais, kad veikimas nebuvo nusikalstama veika, arba jei galioja bet kokie baudžiamumą panaikinantys pagrindai (pvz., prievarta, suklydimas, teisėta savigny na arba neišvengiamas pavojus). Jei konkrečiu atveju pagal įstatymą įmanoma veikti kaip prokuroro funkcijas perėmusiam privačiam kaltintojui, sprendimą dėl protesto priimantis prokuroras apie tai konkrečiai informuoja auką.

Jei protestas atmetamas dėl atsisakymo priimti pranešimą arba tyrimo nutraukimo, aukai gali būti leidžiama prokuratūros oficialiose patalpose išnagrinėti su jai padaryta nusikalstama veika susijusius dokumentus. Auka, kuri veikia kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas, per šešiasdešimt dienų nuo jos protesto atmetimo prokuratūrai, kuri nagrinėjo bylą kaip pirmoji instancija, gali pateikti prašymą dėl baudžiamojo persekiojimo. Teisinis (advokato) atstovavimas prokuroro funkcijas perėmusiam privačiam kaltintojui yra privalomas. Sprendimą dėl prašymo pradėti baudžiamąjį persekiojimą priimtumo priima teismas.

Ar teismo nagrinėjimo metu galiu padaryti pareiškimą ar duoti parodymus? Kokiomis sąlygomis?

Auka turi teisę būti išklaudyta baudžiamojoje byloje. Remiantis įstatymo nuostatomis, auka ne tik turi pareigą, bet ir teisę bendradarbiauti savo nuožiūra įrodinėjimo procedūroje. Auka gali duoti parodymus ir pateikti įrodymus kitais būdais (pvz., pateikdama institucijai dokumentinius įrodymus). Auka gali daryti pareiškimus ir pareikšti prieštaravimus bet kuriame procedūros etape. Paprastai auka apklausama kaip pirmasis liudytojas.

Po to, kai prokuroras išdėsto prokuratūros poziciją, auka gali tarti žodį ir nurodyti, ar prašo nustatyti kaltinamojo baudžiamąją atsakomybę ir paskirti jam bausmę. Civilinis ieškovas gali padaryti pareiškimą dėl ketinamo įgyvendinti civilinio ieškinyo.

Kokią informaciją gausiu teismo nagrinėjimo metu?

Prieš teisminį nagrinėjimą jį kviečiamas liudytojas gali susisiekti su teismo liudytojo padėjėju, kad šis pateiktų tinkamą informaciją. Teismo liudytojo padėjėjas yra teismo administratorius, kuris teikia liudytojui informaciją apie parodymų davimą ir palengvina su parodymų davimu susijusį dalyvavimą. Liudytojo padėjėjas neteikia informacijos apie bylą ir negali daryti įtakos liudytojui.

Baudžiamojoje byloje auka turi teisę gauti informaciją apie savo teises ir pareigas ir apie bylą, taip pat, išskyrus atvejus, kai nustatyta kitaip, dalyvauti atliekant procesinius veiksmus, susipažinti su dokumentais, susijusiais su jam padarytu nusikaltimu, ir gauti jų kopijas po to, kai užbaigiamas tyrimas.

Auka turi būti informuojama apie oficialius kaltinimus ir jai turi būti pranešama apie bet kokius sprendimus, susijusius su ja, taip pat apie galutinį nuosprendį.

Ar turėsiu galimybę susipažinti su bylos medžiaga?

Auka turi teisę susipažinti su dokumentais, susijusiais su jai padarytu nusikaltimu, ir bet kuriuo metu gauti jų kopijas po to, kai užbaigiamas tyrimas.

Teismas privalo užtikrinti teisę susipažinti su dokumentais taip, kad būtų išvengta nereikalingo duomenų apie privatumą atskleidimo. Tačiau dokumentų kopijų išdavimas gali būti ribojamas tik žmogaus orumo, asmeninių teisių ir teisės į pagarbą pagrindais.

Paskutinis naujinimas: 10/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už

šiam dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės pasibaigus teismiam nagrinėjimui

Ar galiu apskusti sprendimą?

Auka gali apskusti sprendimą, jeigu ji taip pat veikia kaip prokuroro funkcijas perėmęs privatus kaltintojas, privatus kaltintojas arba civilinis ieškovas arba jeigu sprendime yra nuostata, pagal kurią leidžiama paduoti skundus. Civilinis ieškovas gali paduoti skundą dėl nuostatos, kuria remiantis civilinis ieškinytis išnagrinėjamas iš esmės. Jeigu į sprendimą įtraukiama bet kuri kita su auka susijusi nuostata, ji gali apskusti tokias nuostatas.

Kokios yra mano teisės paskelbus nuosprendį?

Jeigu skundas paduotas dėl pirmąją arba antrąją instanciją priimto nuosprendžio, auka turi teisę dalyvauti teisminiame nagrinėjime ir antrosios arba trečiosios instancijos teismo rengiamame viešame posėdyje, kad galėtų susipažinti su bylos nagrinėjimo metu parengtais dokumentais, pateikti prašymus bei pareikšti prieštaravimus ir kreiptis į teismą prokurorui pasakius baigiamąją kalbą.

Ar turiu teisę į paramą arba apsaugą pasibaigus teismiam nagrinėjimui? Kiek laiko?

Atsakymas į šį klausimą, atsižvelgiant į tai, kiek jis susijęs su parama aukoms, patenka į Teisingumo ministerijos teisingumo ir privatinės teisės teisėkūros valstybės sekretoriaus ir Teisingumo ministerijos teisingumo metodikos valdybos sekretoriaus pavaduotojo kompetencijos sritį, o atsakymas dėl aukos apsaugos priklauso nuo Vidaus reikalų ministerijos kompetencijos.

Kokia informacija man bus suteikta, jei nusikaltėliui bus paskelbtas nuosprendis?

Teismo sprendimą, iš kurio auka gali sužinoti apie nuosprendžio turinį, būtent apie kaltinamajam paskirtos baudmės arba taikomų priemonių pobūdį, rūšį, mastą ir turinį, teismas privalo įteikti aukai.

Ar man bus pranešta, jei nusikaltėlis bus paleistas (įskaitant paleidimo nesuėjus terminui arba lygtinio paleidimo atvejus) arba pabėgs iš kalėjimo?

Aukos arba mirusios aukos teisės įgyvendinancio asmens prašymu turi būti pateikiama informacija apie toliau nurodytas aplinkybes, susijusias su aukai padarytu nusikaltimu:

- a) ikiteisminio tyrimo metu kalinamo kaltinamojo paleidimą arba pabėgimą;
- b) lygtinį paleidimą, galutinį paleidimą arba pabėgimą, taip pat apie laisvės atėmimo termino vykdymo nutraukimą asmeniui, kuriam buvo paskirta laisvės atėmimo baudmė;
- c) kardomojo kalnimo bausme nuteisto asmens paleidimą arba pabėgimą, taip pat apie kardomojo kalnimo vykdymo nutraukimą;
- d) laikinai priverstinai gydomo asmens išleidimą arba pabėgimą;
- e) priverstinai gydomo asmens išėjimą be leidimo ir leidimą adaptuotis ir
- f) jaunų nusikaltėlių perauklėjimo atveju jums bus pranešta apie jų laikiną arba nuolatinį paleidimą, išėjimą be leidimo ir perauklėjimo nutraukimą.

Ar dalyvausiu primant sprendimus dėl paleidimo arba lygtinio paleidimo? Pavyzdžiui, ar galiu padaryti pareiškimą arba paduoti skundą?

Paskutinę įkalinimo dieną nustato bausmių atlikimo įstaiga ir tą dieną ji pasirūpins, kad nuteistasis būtų paleistas. Jeigu bausmių atlikimo įstaiga pateikia prašymą lygtinai paleisti nuteistąjį, baudžiamąsias bylas nagrinėjantis teisėjas surengs apklausą, apie kurią aukai nebus pranešta ir kurioje ji negalės dalyvauti. Auka negali padaryti pareiškimo ir negali apskusti teismo sprendimo dėl lygtinio paleidimo.

Paskutinis naujinimas: 10/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Kompensacija

Kokia procedūra taikoma reikalavimui, kad nusikaltėlis atlygintų žalą (pvz., teismo byla, civilinis ieškinytis, civilinis ieškinytis baudžiamosioje byloje)?

Auka baudžiamosioje byloje savo civilinio ieškinio dėl žalos, atsiradusios kaip veikos, dėl kurios galima pareikšti kaltinimus, pasekmė, atlyginimo įvykdymą visų pirma gali užtikrinti kaip civilinis ieškovas. Šiuo atveju procedūra, kuri yra baudžiamosios bylos sudedamoji dalis užtikrinant civilinio ieškinio vykdymą, vadinama civiliniu ieškiniu baudžiamosioje byloje. Civilinių ieškinių įvykdymą taip pat galima užtikrinti kitomis teisinėmis priemonėmis. Faktas, kad auka nesiėmė veiksmų kaip civilinis ieškovas, nereiškia, kad prarandama galimybė užtikrinti ieškinio įvykdymą. Civilinio proceso kodekse nurodytomis sąlygomis civilinio ieškinio įvykdymą vietoj aukos taip pat gali užtikrinti prokuroras.

Teismas nusikaltėliui nurodė man atlyginti žalą ir (arba) sumokėti kompensaciją. Kaip užtikrinsiu, kad nusikaltėlis atlygintų žalą ir (arba) sumokėtų kompensaciją?

Vykdymo procedūrą galima pradėti per 30 dienų nuo to momento, kai pasibaigia teismo nustatytų pareigų įvykdymo terminas. Šiuo atžvilgiu teismas užveda vykdymo bylą, kuri yra pagrįsta su civiliniu ieškiniu susijusioje baudžiamosioje byloje priimtu sprendimu.

Jei nusikaltėlis nemoka, ar gali valstybė man atlikti išankstinį mokėjimą? Kokiomis sąlygomis?

Valstybė negali jums atlikti išankstinio mokėjimo. Tačiau jeigu jums buvo padaryta tyčinė smurtinė nusikalstama veika ir dėl to nukentėjote fiziškai ir buvo sutrikdyta jūsų sveikata, galite gauti valstybės kompensaciją. Valstybės kompensacija nepriklauso nuo civilinio ieškinio, tačiau jeigu jūsų nuostoliai arba žala buvo kompensuoti iš kitų šaltinių (pvz., tai padarė teismas arba draudimo bendrovė), per trejus metus nuo tos dienos, kai įsiteisėjo byloje dėl jūsų prašymo sumokėti kompensaciją priimtas sprendimas iš esmės, jūsų bus prašoma atlyginti valstybės sumokėtą kompensaciją.

Ar turiu teisę gauti kompensaciją iš valstybės?

Turite teisę gauti valstybės kompensaciją, jeigu jums padaroma tyčinė smurtinė nusikalstama veika, dėl kurios buvo rimtai sutrikdyta jūsų fizinė neliečiamybė ir sveikata.

Teisę gauti valstybės kompensaciją taip pat turite, jeigu esate tokios aukos artimas giminaitis arba išlaikomas asmuo arba jeigu sumokėjote už mirusios aukos laidotuves.

Valstybės kompensaciją gali gauti tik aukos, kurioms ji yra reikalinga dėl jų finansinės padėties arba dėl kitų įstatyme nustatytų sąlygų.

Savo prašymą sumokėti valstybės kompensaciją galite pateikti bet kuriai paramos aukoms tarnybai (apygardos vyriausybės tarnybai). Spręsdama dėl jūsų prašymo institucija išnagrinės priežastinį ryšį tarp žalos dydžio ir nusikalstamos veikos.

Prašymai sumokėti kompensaciją paprastai gali būti pateikiami per 3 mėnesius nuo nusikaltimo padarymo dienos, o maksimali kompensacijos suma 2017 m. – 1 599 105 HUF (Vengrijos forintai).

Ar turiu teisę į kompensaciją, jei nusikaltėlis nuteisiamas?

Jeigu jūsų pranešimas apie nusikaltimą atmetamas, tyrimas nutraukiamas arba kaltinamajam panaikinami kaltinimai, remiantis įstatyme nustatytais atsakomybės panaikinimo pagrindais (būtent: nepilnametystė, rimti protiniai sutrikimai, prievarta, suklydimas, teisėta savignyba, būtinasis reikalingumas arba vyresnybės įsakymas), turėsite teisę gauti valstybės kompensaciją.

Valstybės kompensacija nepriklauso nuo civilinio ieškinio, tačiau jeigu jūsų nuostoliai arba žala buvo kompensuota iš kitų šaltinių (pvz., tai padarė teismas arba draudimo bendrovė), per trejus metus nuo tos dienos, kai įsiteisėjo byloje dėl jūsų prašymo sumokėti kompensaciją priimtas sprendimas iš esmės, jūsų bus prašoma atlyginti valstybės sumokėtą kompensaciją.

Jeigu savo civilinę teisę siekiate įgyvendinti ne baudžiamojoje byloje, tuomet baudžiamosios atsakomybės ir kompensacijos klausimai bus sprendžiami atskirai, t. y. dviejose bylose gali būti priimami skirtingo turinio sprendimai.

Ar turite teisę į skubią išmoką, kol laukiu sprendimo dėl savo pateikto reikalavimo sumokėti kompensaciją?

Jei tapote nusikaltimo arba nusikalstamos veikos auka, galite turėti teisę į nuolatinės piniginės pagalbos mokėjimą siekiant ištaisyti per labai trumpą nusikaltimo arba nusikalstamos veikos padarymo laikotarpį sukeltą krizinę situaciją. Savo prašymą galite pateikti paramos aukoms tarnybai (apygardos vyriausybės tarnybai), o norint gauti kompensaciją, būtina apie nusikaltimą pranešti policijai. Sprendimas dėl nuolatinės piniginės pagalbos mokėjimo priimamas remiantis lygybės principu ir ši pagalba gali būti teikiama aukoms neįvertinus, ar joms tokios pagalbos iš tikrųjų reikia. Tačiau tiriant bylą būtina išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į aukos asmenines aplinkybes, susidariusias dėl nusikalstamos veikos, šios rūšies piniginės pagalbos mokėjimas yra pateisinamas. Nuolatinė piniginė pagalba nėra kompensacija ir ja nesiekama kompensuoti arba sumažinti nusikalstamos veikos padarytos žalos. Ji gali būti teikiama siekiant padengti aukos maitinimosi, būsto, kelionės, aprangos, medicinos ir laidojimo išlaidas. Nuolatinės piniginės pagalbos suma nustatoma atsižvelgiant į aukos padėtį, kurioje ji atidūrė dėl nusikalstamos veikos, ir laikotarpio, kuriuo auka negali savarankiškai išspręsti savo finansinių problemų, trukmę. Maksimali pagalbos suma 2017 m. buvo 106 607 HUF.

Paskutinis naujinimas: 10/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Esu nusikaltimo auka. Į ką turiu kreiptis dėl paramos ir pagalbos?

Jeigu tapote nusikaltimo auka, apie jį galite pranešti artimiausioje policijos nuovadoje arba skambindami skubiosios pagalbos numeriais 107 arba 112.

Valstybės paramos aukoms tarnybos ir teisinės pagalbos tarnybos darbuotojai gali suteikti jums pagalbą artimiausiam apygardos vyriausybės biure.

Nemokamos paramos aukoms linijos (Áldozatsegítő Vonal) (+36 80 225 225) darbuotojai Vengrijoje teikia skubią pagalbą telefonu visą parą.

Nacionalinė informacijos telefonu ištikus krizei tarnyba (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, OKIT, http://www.ncsszi.hu/national-institute-for-family_youth-and-population-policy) teikia pagalbą būtent smurto šeimoje aukoms, smurto tarp giminaičių aukoms, išnaudojamiems vaikams, taip pat prostitucijos ir prekybos žmonėmis aukoms telefonu +36 80 205 520.

Paramos aukoms karštoji linija

Policija **107**

Bendrasis skubios pagalbos numeris **112**

Liudytojų telefono numeris (Telefontánú) **+36 80 555 111** (kuriuo skambindami galite anonimiškai pranešti apie nusikalstamas veikas)

Paramos aukoms linija (Áldozatsegítő Vonal) **+36 80 225 225** (nemokamas telefono numeris, kuriuo Vengrijoje galima skambinti visą parą)

Nacionalinė informacijos telefonu ištikus krizei tarnyba (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat) **+36 80 205 520**

NVO NANE moterų teisių asociacija (Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület)

+36 80 505 101 (pagalbos linija išnaudojamiems moterims ir vaikams; numeriu galima skambinti nemokamai, taip pat ir mobiliuoju telefonu, pirmadieniais, antradieniais ketvirtadieniais ir penktadieniais 18.00–22.00 val.)

+36 40 603 006 (skirtas lytinio smurto aukoms, juo galima skambinti penktadieniais 10.00–2.00 val., taikomi vietos tarifai)

Patentų asociacija (Patent Egyesület) +36 70 25 25 254 (nemokamos teisinės pagalbos tarnyba, padedanti esminiais teisiniais ir psichologiniais klausimais moterims, kurios gyvena išnaudojamoje aplinkoje, juo galima skambinti trečiadieniais 16.00–18.00 val.)

Ar parama aukoms teikiama nemokamai?

Paramos aukoms procedūros yra prieinamos netaikant mokesčių ir nemokamai. Jeigu nekalbate vengrų kalba arba jums dėl su bendravimu susijusios negalios reikalingas gestų kalbos vertėjas, vertimo raštu ir žodžiu išlaidas apmokės valstybė.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš valstybės tarnybų ar institucijų?

Paramos aukoms tarnyba (Áldozatsegítő Szolgálat) gali

informuoti jus apie jūsų teises, pareigas ir galimybes,

pateikti informaciją apie socialinės gerovės paslaugas, sveikatos priežiūros paslaugas ir sveikatos draudimo išmokas,

mokėti nuolatinę piniginę pagalbą (per 5 dienas nuo susijusio nusikaltimo padarymo dienos),

teikti emocinę paramą (įskaitant psichologinę pagalbą, jei reikia),

teikti teisinę konsultaciją ir praktinę pagalbą paprastais atvejais,

patvirtinti jūsų aukos statusą,

be to, kas išdėstyta pirmiau, rimtų sužalojimų patyrę asmenys ir mirusių smurtinių nusikalstamų veikų aukų giminaičiai gali kreiptis dėl valstybės kompensacijos.

Nacionalinė informacijos telefonu ištikus krizei tarnyba (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat) gali

teikti skubią pagalbą piliečiams (iš esmės moterims ir vaikams), kurie dėl išnaudojimo yra atsidūrę rimtose krizinėse situacijose,

po konsultacijos suteikti skubų apgyvendinimą saugiose prieglaudose asmenims, kuriems to reikia. Tai bus užtikrinama krizių namuose, kuriuose

apgyvendinimas suteikiamas 30 dienų, tačiau pagrįstais atvejais jis gali būti pratęsiamas dar 30 dienų. Apgyvendinimas yra nemokamas, o prie priežiūros paslaugų priskiriama krizių namų specialistų pagalba padedant rasti saugų ir ilgalaičių problemos sprendimo būdą, be to, jie taip pat palaiko ryšius su atitinkamos paramos šeimai ir vaiko gerovės tarnybos padėjėju šeimos klausimais.

Teisinės pagalbos tarnyba (Jogi Segítségnyújtó Szolgálat)

teikia teises konsultacijas tais atvejais, kai bylos faktai yra gana aiškūs,

ir, jeigu tenkinamos teisės aktuose apibrėžtos sąlygos, ji

nemokamai arba lengvatinėmis sąlygomis teikia neteismines paslaugas (konsultavimas, dokumentų rengimas),

užtikrina atstovavimą per bylinėjimosi bendrininką teismo procese ir baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo etape (kai bylą tiria tyrimo institucija arba

prokuroras). Jeigu leidžiamas atstovavimas per bylinėjimosi bendrininką, faktines teises paslaugas teikia advokatai ir teisės įmonės, kurios yra sudariusios sutartis su teisinės pagalbos tarnyba.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš nevyriausybinių organizacijų?

Visų pirma galite kreiptis į šias nevyriausybines organizacijas:

Baltojo žiedo labdaros asociacija (Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület):

asmeninė priežiūra po nusikalstamos veikos padarymo,
nemokama teisinė pagalba,
nemokamas tarpininkavimas,
nemokama psichologinė pagalba,
finansinė parama asmenims, kuriems jos reikia (tik jeigu apie nusikaltimą pranešama policijai),
pagalba kitoms institucijoms vykdant procedūras,
tarpininkavimas kitoms organizacijoms ir institucijoms teikiant pagalbą.

NVO NANE moterų teisių asociacija (Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület)

informacijos teikimas,
tiesioginė praktinė pagalba krizės iššikiams asmenims (pvz., perkėlimas į moterų prieglaudą, institucijų informavimas, konsultacijos dėl veiksmų ir galimybių),
grupių sesijos,
teisinė pagalba (prireikus teikiant teisinės konsultacijas).

NVO „ESZTER Ambulance“ (ESZTER Alapítvány és Ambulancia):

psichologinė pagalba,
teisinė pagalba.

Patentų asociacija (Patent Egyesület):

informacijos teikimas ir konsultavimas,
bazinių konsultacijų su psichologu arba socialiniu darbuotoju užtikrinimas,
teisinės pagalbos teikimas išnaudojamoms moterims, taip pat smurto ir diskriminacijos dėl lyties aukoms.

Fondas „Anoniminiai pranešimo būdai“ (Névtelen Utak Alapítvány):

saugus apgyvendinimas,
reabilitavimas,
reintegracija.

Paskutinis naujinimas: 10/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.